

OBSAH

ÚVOD	9
1. Cíle publikace	9
2. Použité prameny a literatura	10
3. Stav výzkumu a zpracování studované problematiky	12
4. Struktura publikace	13

ČÁST 1.

MEZINÁRODNÍ HUMANITÁRNÍ PRÁVO A VNITROSTÁTNÍ OZBROJENÉ KONFLIKTY

KAPITOLA I. MEZINÁRODNÍ HUMANITÁRNÍ PRÁVO	15
1. Mezinárodní humanitární právo a právo lidských práv	16
2. Ius in bello a ius ad bellum (či ius contra bellum)	19
3. Odvětví mezinárodního humanitárního práva	21
4. Prameny mezinárodního humanitárního práva	23

KAPITOLA II. OZBROJENÉ KONFLIKTY A JEJICH KLASIFIKACE	29
1. Mezinárodní ozbrojené konflikty	30
1.1 Mezinárodní konflikty	30
1.2 Boje za národní osvobození	31
2. Vnitrostátní ozbrojené konflikty	34
3. Exkurs: vnitřní nepokoje a napětí	38

KAPITOLA III. VNITROSTÁTNÍ OZBROJENÉ KONFLIKTY A MEZINÁRODNÍ HUMANITÁRNÍ PRÁVO	40
1. Obecný přehled vývoje právní úpravy vnitrostátních ozbrojených konfliktů	40
2. Historická úprava: uznání za bojující stranu a za povstalece	41
2.1 Uznání povstalců za bojující stranu legální vládou	43
2.2 Uznání povstalců za bojující stranu cizím státem	44
2.3 Uznání povstalců za bojující stranu a současné mezinárodní právo	46
3. Současná úprava: prameny MHP aplikovatelné na vnitrostátní ozbrojené konflikty	46

KAPITOLA IV. OBECNÉ PROBLÉMY ÚPRAVY VNITROSTÁTNÍCH OZBROJENÝCH KONFLIKTŮ V MHP	50
1. Definice vnitrostátního ozbrojeného konfliktu	50
1.1 Absence definice vnitrostátního ozbrojeného konfliktu	51
1.2 'Ozbrojený konflikt' – dolní hranice vnitrostátního ozbrojeného konfliktu	52
1.3 'Konflikt nemezinárodního charakteru' – horní hranice vnitrostátního ozbrojeného konfliktu	57
1.4 Definice vnitrostátního ozbrojeného konfliktu – závěr	67
2. Subjekt oprávněný posuzovat existenci vnitrostátního ozbrojeného konfliktu	68
3. Právní postavení povstalecké strany v konfliktu	76
3.1 Závaznost MHP pro povstalece a její odůvodnění	76
3.2 Povstaleci jako subjekt mezinárodního práva sui generis	78
3.3 Právní postavení povstalecké strany v konfliktu – závěr	82

ČÁST 2.

PRAMENY ÚPRAVY VNITROSTÁTNÍCH OZBROJENÝCH KONFLIKTŮ V MEZINÁRODNÍM HUMANITÁRNÍM PRÁVU

KAPITOLA I. SPOLEČNÝ ČLÁNEK 3 ŽENEVSKÝCH ÚMLUV Z ROKU 1949

1. Přijetí společného článku 3 Ženevských úmluv	83
2. Rozsah použití společného článku 3 Ženevských úmluv	88
3. Obsah společného článku 3 Ženevských úmluv	90
4. Přínos společného článku 3 Ženevských úmluv	93
4.1 Internacionalizace právní úpravy vnitrostátních ozbrojených konfliktů	93
4.2 Automatická aplikace a absence požadavku reciprocity	94
4.3 Zakorvení základních humanitárních standardů	95
5. Nedostatky společného článku 3 Ženevských úmluv	96
5.1 Zavedení duální právní úpravy ozbrojených konfliktů	97
5.2 Obsahové nedostatky	97
5.3 Absence kontrolních, sankčních a donucovacích mechanismů	98
6. Hodnocení společného článku 3 Ženevských úmluv	98

KAPITOLA II. DODATKOVÝ PROTOKOL II Z ROKU 1977

1. Přijetí Dodatkového protokolu II	101
1.1 Návrhy textu Dodatkového protokolu II	102
1.2 Diplomatická konference v Ženevě v letech 1974 – 1977	104
2. Rozsah použití Dodatkového protokolu II	106
3. Obsah Dodatkového protokolu II	111
3.1 Preambule a rozsah použití	112
3.2 Lidské zacházení	113
3.3 Ranění, nemocní a třešníci	120
3.4 Civilní obyvatelstvo	123
3.5 Závěrečná ustanovení	132
4. Přínos Dodatkového protokolu II	134
4.1 Rozšíření okruhu základních a zvláštních garancí	134
4.2 Posílení ochrany raněných, nemocných a třešníků	135
4.3 Obecná imunita civilního obyvatelstva, zlepšení péče o další skupiny chráněných osob a ochrana některých typů objektů	135
5. Nedostatky Dodatkového protokolu II	136
5.1 Úzká sféra použití ratione materiae	136
5.2 Slabý mandát humanitárních organizací	137
5.3 Vypuštění ustanovení o způsobech a prostředcích vedení války	137
5.4 Neexistence statusu kombatanů a válečného zajatce	138
5.5 Další obsahové nedostatky	138
5.6 Absence kontrolních, vyšetřovacích a sankčních mechanismů	139

6. Hodnocení Dodatkového protokolu II	140
KAPITOLA III. SMLUVNÍ HAAGSKÉ PRÁVO	142
1. Ochrana kulturních statků za ozbrojeného konfliktu	142
1.1 Haagská úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu (1954)	142
1.2 Druhý protokol k Haagské úmluvě (1999)	145
2. Zákaz a omezení použití některých konvenčních zbraní	149
2.1 Úmluva CCWC a její protokoly – postupné rozšiřování rozsahu použití	150
2.2 Úmluva CCWC a její protokoly – obsah	152
3. Hodnocení smluvního haagského práva	155
KAPITOLA IV. MEZINÁRODNÍ SMLOUVY SMÍŠENÉ POVAHY	157
1. Humanitárně-lidskoprávní smlouvy	157
1.1 Úmluva o právech dítěte (1989)	157
1.2 Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojeného konfliktu (2000)	158
2. Humanitárně-odzbrojovací smlouvy	
2.1 Ottawská úmluva (1997)	160
2.2 Úmluvy v oblasti zbraní hromadného ničení	161
3. Hodnocení mezinárodních smluv smíšené povahy	163
KAPITOLA V. OBYČEJOVÉ MEZINÁRODNÍ HUMANITÁRNÍ PRÁVO	164
1. Obyčejové právo a vnitrostátní ozbrojené konflikty	164
1.1 Společný článek 3 Ženevských úmluv a obyčejové právo	165
1.2 Dodatkový protokol II a obyčejové právo	166
1.3 Smluvní haagské právo, mezinárodní smlouvy smíšeného charakteru a obyčejové právo	168
1.4 Mezinárodní obyčej nevyjádřený ve smlouvě (platný za vnitrostátních ozbrojených konfliktů)	170
2. Soupisy mezinárodních obyčejů platných za vnitrostátních ozbrojených konfliktů	171
2.1 Rezoluce Valného shromáždění OSN 2444 (1968) a 2675 (1970)	171
2.2 Třetí zpráva Meziamerické komise pro lidská práva o situaci lidských práv v Kolumbii	173
3. Studie Obyčejové mezinárodní humanitární právo	175
3.1 Příprava studie Obyčejové mezinárodní humanitární právo	175
3.2 Struktura a cíle studie Obyčejové mezinárodní humanitární právo	177
3.3 Přehled obsahu studie Obyčejové mezinárodní humanitární právo	178
3.4 Význam studie Obyčejové mezinárodní humanitární právo	181
4. Hodnocení obyčejového mezinárodního humanitárního práva	182
KAPITOLA VI. ZVLÁŠTNÍ DOHODY A JINÁ UJEDNÁNÍ	184
1. Charakter zvláštních dohod a jiných ujednání	184
1.1 Zvláštní dohody	184

1.2 Jiná ujednání	186
2. Příklady zvláštních dohod a jiných ujednání	186
2.1 Dohoda č. 1 – Bosna a Hercegovina (1992)	187
2.2 Všeobecná dohoda o dodržování lidských práv a MHP mezi vládou Republiky Filipíny a NDFP (1998)	189
3. Hodnocení zvláštních dohod a jiných ujednání	190
KAPITOLA VII. PRÁVNĚ NEZÁVAZNÉ DOKUMENTY	191
1. Deklarace pravidel MHP řídících vedení nepřátelských akcí za vnitrostátních ozbrojených konfliktů	191
1.1 Obecná pravidla řídící vedení nepřátelských akcí za vnitrostátních ozbrojených konfliktů	193
1.2 Zákazy a omezení použití některých zbraní za vnitrostátních ozbrojených konfliktů	194
2. Deklarace minimálních humanitárních standardů	195
2.1 Obsah Deklarace minimálních humanitárních standardů	196
2.2 Reakce na Deklaraci minimálních humanitárních standardů koncepce základních standardů lidskosti	198
3. Řídící principy pro vnitřní přesídlování	199
3.1 Obsah Řídících principů pro vnitřní přesídlování	200
3.2 Přínos Řídících principů pro vnitřní přesídlování	201
4. Hodnocení právně nezávazných dokumentů	202

ČÁST 3.

IMPLEMENTAČNÍ, ODPOVĚDNOSTNÍ A DONUCOVACÍ MECHANISMY

KAPITOLA I. IMPLEMENTAČNÍ, KONTROLNÍ A VYŠETŘOVACÍ MECHANISMY	203
1. Implementační mechanismy	203
1.1 Diseminace mezinárodního humanitárního práva	203
1.2 Povinnost zachovávat a zajistit zachovávání MHP	206
2. Kontrolní a vyšetřovací mechanismy	208
2.1 Právo humanitární iniciativy	209
2.2 Ochranné mocnosti a jejich substituty	210
2.3 Mezinárodní zjišťovací komise	211
2.4 Zvláštní kontrolní mechanismy	212
3. Hodnocení implementačních, kontrolních a vyšetřovacích mechanismů	213
KAPITOLA II. ODPOVĚDNOSTNÍ MECHANISMY	215
1. Odpovědnost státu	215
1.1 Mezinárodně protiprávní jednání států	216
1.2 Okolnosti vylučující protiprávnost	219

1.3 Uplatnění odpovědnosti a reparaace	220
1.4 Odpovědnost státu – závěr	222
2. Odpovědnost povstalců	223
3. Individuální trestní odpovědnost	228
3.1 Vývoj individuální trestní odpovědnosti za válečné zločiny	228
3.2 Formování obyčejové normy týkající se individuální trestní odpovědnosti za Válečné zločiny spáchané v kontextu vnitrostátních ozbrojených konfliktů	230
3.3 Válečné zločiny podléhající individuální trestní odpovědnosti za vnitrostátních ozbrojených konfliktů	232
3.4 Uplatnění individuální trestní odpovědnosti za vnitrostátních ozbrojených konfliktů	237
3.5 Individuální trestní odpovědnost – závěr	238
4. Hodnocení odpovědnostních mechanismů	239
KAPITOLA III. DONUCOVACÍ MECHANISMY	
1. Represálie	240
2. Mezinárodní sankce	242
3. Použití síly	246
4. Hodnocení donucovacích mechanismů	247
ZÁVĚR	249
1. Znak a vývojové trendy současné úpravy vnitrostátních ozbrojených konfliktů v MHP	249
2. Nedostatky současné úpravy vnitrostátních ozbrojených konfliktů v MHP a způsoby jejich odstranění	259
3. Závěrečné hodnocení problematiky	268
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY	269
1. Primární prameny	269
1.1 Mezinárodní smlouvy	269
1.2 Rozhodnutí soudních a kvazisoudních orgánů	270
1.3 Dokumenty OSN	272
1.4 Zprávy a posudky	274
2. Sekundární literatura	276
2.1 Komentáře primárních pramenů	276
2.2 Knižní publikace	277
2.3 Články v odborných časopisech	281
2.4 Projevy na konferencích, přednášky na seminářích a kursech	289
2.5 Diplomové práce	290
2.6 Metodologické texty	290
3. Internetové zdroje	290
3.1 Zprávy a články publikované na internetu	290
3.2 Častěji využívané internetové stránky	292

SEZNAM ZKRATEK	293
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	293
PŘÍLOHY	
I. TABULKY	294
1. Přehled pramenů MHP aplikovatelných na vnitrostátní ozbrojené konflikty	294
2. Chronologický přehled mezinárodních smluv přijatých k úpravě vnitrostátních ozbrojených konfliktů	295
3. Přehled statusu relevantních mezinárodních smluv obecně a ve vztahu k České republice	296
4. Přehled klíčových primárních norem MHP platných za vnitrostátních ozbrojených konfliktů	297
II. SMLUVNÍ TEXTY	302
1. Společný článek 3 Ženevských úmluv (1949)	302
2. Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter (1977)	302
3. Článek 19 Haagské úmluvy na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu (1954)	311
4. Druhý protokol k Haagské úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu z roku 1954 (1999)	311
5. Článek 1 Úmluvy o zákazu nebo omezení použití některých konvenčních zbraní, které mohou způsobovat nadměrné utrpení nebo mít nerozlišující účinky (1980, znění 2001)	326
6. Článek 38 Úmluvy o právech dítěte (1989)	327
7. Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů (2000)	327
III. ZNAKY	333